

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

BK-VII.0520.253.2026
Warszawa, 23 czerwca 2026 r.

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

uprzejmie przekazuję odpowiedź na interpelację nr **16890** Posłanek Doroty Łobody, Alicji Łepkowskiej-Gołaś i Jolanty Niezgodzkiej w sprawie *przewlekłości postępowań o ubezwłasnowolnienie osób pełnoletnich*.

Ad 1

W załączeniu przekazuję dane statystyczne dotyczące:

- ewidencji spraw o ubezwłasnowolnienie w sądach okręgowych – I instancja w latach 2020-2025;
- ewidencji spraw o ubezwłasnowolnienie w sądach apelacyjnych – II instancja w latach 2020-2025.

Zestawienia zawierają:

- Wskaźnik pozostałości (w miesiącach) - jest odniesieniem liczby spraw pozostających do załatwienia do przeciętnego miesięcznego wpływu w danym okresie sprawozdawczym lub w okresie działania jednostki sprawozdawczej.
- Wskaźnik czasu trwania postępowania (według metodologii CEPEJ) (w dniach) – jest odniesieniem liczby spraw pozostających do załatwienia na następny okres statystyczny do przeciętnego załatwienia spraw w danym okresie statystycznym lub okresie działania jednostki sprawozdawczej – (365 dni – rok). Wskaźnik ten interpretuje się w ten sposób, że im więcej spraw jest załatwionych w danym

okresie tym mniej spraw pozostaje niezłatwionych, to przeciętny czas załatwiania spraw w sądzie w kolejnym okresie sprawozdawczym będzie krótszy.

Ad 2 – 5

Ministerstwo Sprawiedliwości prowadzi prace analityczno-koncepcyjne oraz legislacyjne mające na celu usprawnienie postępowań sądowych. Efektem prac jest m.in. projekt ustawy o instrumentach wspieranego podejmowania decyzji, który ma na celu zastąpienie instytucji ubezwłasnowolnienia modelem wspieranego podejmowania decyzji (UD80)¹. Od dnia wejścia w życie ustawy pełną zdolność do czynności prawnych posiadać będzie każda osoba pełnoletnia. Zdolność ta nie będzie mogła zostać ograniczona ani odebrana na skutek jakiegokolwiek zdarzenia prawnego, w tym orzeczenia sądu. W odniesieniu do osób, które ze względu na swój stan, obiektywnie nie mogą samodzielnie prowadzić swoich spraw projekt przewiduje cztery instrumenty wspieranego podejmowania decyzji:

- 1) asystenta prawnego** – działającego na podstawie umowy o asystę prawną, zawieranej pomiędzy osobą wspieraną a asystentem. Wsparcie asystenta prawnego będzie obejmowało wyłącznie działania faktyczne, pomagające samodzielnie dokonywać czynności prawne przez osobę wspieraną;
- 2) kuratora wspierającego** – działającego analogicznie jak asystent prawny, jednakże ustanawianego przez sąd, głównie na wniosek osoby potrzebującej takiego wsparcia;
- 3) kuratora reprezentującego** – działającego wyłącznie na podstawie orzeczenia sądu i w granicach wskazanych w tym orzeczeniu. Jest to instrument wsparcia przeznaczony dla osób, których stan uniemożliwia im samodzielnie dokonywanie czynności prawnych.
- 4) pełnomocnika rejestrowanego** – działającego na podstawie nowego typu pełnomocnictwa, udzielanego na przyszłość, na wypadek niemożności samodzielnego kierowania swoim postępowaniem, ze względu na stan zdrowia.

Problematyka podniesiona w treści interpelacji, a zatem luka prawna obejmująca brak właściwej reprezentacji osoby pełnoletniej pomiędzy chwilą wniesienia wniosku o ubezwłasnowolnienie a prawomocnym ustanowieniem opiekuna prawnego, zdezaktualizuje się po wejściu w życie projektowanej ustawy.

Zgodnie z projektowanym brzmieniem art. 16 ustawy z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071, ze zm., dalej „k.c.”) dla osoby pełnoletniej

¹ <https://legislacja.gov.pl/projekt/12392502>

potrzebującej wsparcia w zakresie, w jakim nie jest w stanie postrzegać lub oceniać rzeczywistości albo samodzielnie kierować swoim postępowaniem, sąd ustanawiać będzie kuratora reprezentującego, jeżeli jest to konieczne dla ochrony praw lub interesów takiej osoby.

Kurator reprezentujący będzie mógł być ustanowiony do załatwienia konkretnej sprawy, prowadzenia spraw określonego rodzaju, a nawet prowadzenia wszelkich spraw. Sąd określać będzie rodzaj spraw, w których kurator będzie mógł działać w imieniu osoby, dla której zostanie ustanowiony lub w których ta osoba będzie mogła działać za zgodą kuratora. Postępowanie o ustanowienie kuratora reprezentującego toczyć się będzie przed sądem opiekuńczym.

Według obecnych przepisów, po prawomocnym orzeczeniu ubezwłasnowolnienia przez sąd okręgowy, wszczynane jest przez sąd opiekuńczy postępowanie o ustanowienie opiekuna prawnego (względnie kuratora osoby ubezwłasnowolnionej częściowo). Dopiero po prawomocnym zakończeniu drugiego postępowania osoba ubezwłasnowolniona uzyskuje reprezentację w osobie opiekuna prawnego/kuratora. Wyjątek stanowią sytuacje, w których ustanowiono doradcę tymczasowego albo wydano postanowienie zabezpieczające. Po wejściu w życie projektowanych przepisów toczyć się będzie jedno postępowanie, którego celem będzie ustanowienie reprezentanta dla osoby potrzebującej wsparcia.

Ponadto projekt przewiduje możliwość ustanowienia, w toku postępowania o ustanowienie kuratora reprezentującego, doradcy tymczasowego. Zakres działania doradcy tymczasowego określać będzie sąd w postanowieniu o jego ustanowieniu. Do doradcy tymczasowego stosować się będzie odpowiednio przepisy o kuratorze reprezentującym. Na etapie prowadzenia postępowania będzie zatem istniała możliwość zabezpieczenia praw i interesów osoby, której postępowanie będzie dotyczyć. Należy przypuszczać, że projektowane rozwiązanie spowoduje skrócenie czasu uzyskania przez osobę potrzebującą wsparcia właściwej reprezentacji, w porównaniu z modelem aktualnie funkcjonującym. Obecnie brak jest możliwości przewidywania czasu trwania postępowań w przedmiocie kurateli reprezentującej.

Należy również wskazać, że w omawianym projekcie ustawy planuje się dodanie § 7 i 8 w art. 117 w następującym brzmieniu:

„§7. W przypadkach szczególnie uzasadnionych, sąd może z urzędu dla osoby fizycznej ustanowić adwokata lub radcę prawnego.

§8. Adwokat lub radca prawny zawiadamia właściwy sąd, że osoba fizyczna, dla której został ustanowiony zgodnie z § 7, potrzebuje wsparcia, o którym mowa w art. 16 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071 z późn. zm.)”;

W uzasadnieniu do projektu wskazano, że powyższa zmiana wprowadzi możliwości ustanowienia dla strony z urzędu adwokata lub radcy prawnego w wypadkach szczególnie uzasadnionych. We wszystkich sprawach, w których stan zdrowia uczestnika czyni go niezdolnym do podjęcia efektywnych czynności procesowych sąd będzie miał takie uprawnienie. Dany wyjątek będzie miał zastosowanie tylko w stosunku do osób fizycznych.

W projektowanym §8 planuje się również uregulowanie sytuacji, kiedy to w ocenie pełnomocnika z urzędu osoba fizyczna, dla której został ustanowiony zgodnie z §7, potrzebuje wsparcia (ustanowienia kuratora reprezentującego), o którym mowa w art. 16 § 1 k.c., wówczas będzie on zobowiązany do zawiadamiania o tym właściwy sąd. Przepis ma na celu podjęcie wszelkich działań przez sąd, tak aby zapewnić osobie potrzebującej wsparcia adekwatną pomoc.

Projekt ustawy o instrumentach wspieranego podejmowania decyzji (UD 80) 13 maja 2026 roku został skierowany do rozpatrzenia przez Radę Ministrów. Z uwagi na wielość zmian w obowiązujących przepisach prawa, jakie wprowadza wskazany projekt, na obecnym etapie trudno jest oszacować czas trwania prac parlamentarnych nad projektem. Projekt przewiduje roczne *vacatio legis*.

Wśród efektów prowadzonych prac nad rozwiązaniami mającymi na celu przyspieszenie postępowań cywilnych oraz skrócenie rozpoznawania spraw cywilnych należy wskazać również na ustawę z 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2025 poz. 1172).

Zgodnie z treścią przywołanej ustawy, od 1 marca 2026 r. w postępowaniu cywilnym określone podmioty mogą wносить enumeratywnie wymienione przez ustawodawcę w art. 1251 § 2 pisma procesowe przez Portal Informacyjny Sądów Powszechnych (dalej: PI). Dla adwokatów, radców prawnych, rzeczników patentowych, Prokuraturii Generalnej RP

lub prokuratorów oznacza to okazję do elektronicznego wnoszenia m.in.: apelacji, zażaleń (poza zażaleniami do Sądu Najwyższego), wniosków o doręczenie uzasadnienia wraz z uzasadnieniem, zgłoszenia się do udziału w sprawie, zgody na mediację, wniosków o nadanie klauzuli wykonalności (z przewidzianymi wyjątkami). Natomiast od 1 marca 2027 r. elektroniczne wnoszenie takich pism procesowych przez podmioty wskazane w art. 125 (1) § 2 k.p.c. stanie się obowiązkowe. Pisma złożone w innej formie nie będą wywoływały skutków prawnych.

Od 1 czerwca 2026 roku rozszerzony zostanie katalog podmiotów, którym sąd będzie doręczał pisma sądowe wyłącznie przez umieszczenie ich treści w PI w sposób umożliwiający uzyskanie przez odbiorcę dokumentu potwierdzającego doręczenie.

Na mocy tej ustawy – od 1 marca 2026 r. – jest możliwe składanie pełnomocnictw w postaci elektronicznej – opatrzonych podpisem zaufanym, osobistym lub kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Pozwoliło to wyeliminować szereg wątpliwości i różną praktykę sądów dotyczącą akceptowania pełnomocnictw opatrzonych podpisem elektronicznym. Zmiana jest kolejnym etapem cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości i służy usprawnieniu postępowań sądowych.

Z wyrazami szacunku

Arkadiusz Myrcha

Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/

W załączeniu:

Ewidencja spraw o ubezwłasnowolnienie w sądach okręgowych – I instancja w latach
2020-2025